

VIVÈNCIES

La meva Guerra Civil del 36

24 de gener de 1939, 11 hores de la nit. La mare, acuitada, ens desperta a mon germà i a mi, amb 5 i 7 anys, respectivament. Ens ajuda a vestir d'una esgarrapada i ens du fins a la porta del carrer de casa. Ens cobreix amb una manta i ens entra, d'una braçada, dins un carro, tapat amb una lona, que hi havia aparcat davant. Al carrer, fa un fred que pela. Les barres de les dents se'ns belluguen només de treure-hi el nas. A dintre ja s'hi troben la iaia Marcel·lina, dues veïnes conegudes, tres dones del poble i l'oncle Agustí, que és qui mena la tartana.

Amb el burro arrossegant-nos a pas de tortuga, en adrecem, pel que puc observar a través de les escletxes de les baranes, a la vinya de l'Aranga, una propietat de la nostra família, situada al terme municipal de la Puda de Montserrat, a uns 12 quilòmetres aproximadament del nostre poble natal: Olesa de Montserrat. El sotragueig pausat i compassat dels passos del burro català ens fa venir son. Al cap d'una estona, menys l'oncle, atent als possibles obstacles del trajecte, tots dormim com podem, un a sobre de l'altre. No som ni molt menys conscients dels possibles esdeveniments despietats de l'exterior.

25 de gener de 1939, dos quarts d'una de la matinada. Després de pujar campí qui pugui fins gairebé dalt de la carena, pel lateral de la muntanya on es troba emplaçada l'esmentada vinya, ens encabim, suats i espaordits, dins de la barraca. Un habitacle construït a base de pedres i troncs d'arbre, de tan sols tres metres quadrats. La mare encén un foc a fora i ens escalfem una mica. I així, sense que ningú no gosi dir ni ase ni bèstia sobre què fem aquí, ens adormim de nou amb la mirada trista i dominada per la son dels mortals.

25 de gener de 1939, set del matí. La mare, que, per sort, dormia amb un ull obert, sent passos a fora de la barraca de la vinya i surt a fora.

- Hola! – crida, amb cara de no haver trencat mai cap plat.

Una brigada de rojos que, segons vam comprendre després, ja iniciaven la retirada muntanyes a través cap a Manresa, aparegué de sobte a l'esplanada de la barraca, segurament atrets per l'aroma del cafè que la mare preparava per al nostre desdijuni.

- Què foteu aquí, amb aquest fred? – va dir-li un d'ells, el que semblava el capitost.
- Hem vingut a collir olives – li respongué la mare com si tal cosa.

Sense més, un dels individus obrí la porta de la barraca i mirà quants érem i si hi havia algun home camuflat. Per sort, l'oncle havia sortit a recollir llenya pel foc i no el pogué atrapar.

- Dones i nens!! – va cridar de seguida la nostra capitana, tot i apartant-lo cap a la sortida i no deixant-lo seguir escodrintyant el vaixell.

No cal dir que les dones que romanien a dins tenien el cor en un puny. No gosaven ni respirar. Fins i tot jo, que ja començava a entendre de què anava això de la guerra, estava tens i fent força amb les dents per no xisclar.

- Quina olor que fa aquest cafè! – va dir un altre dels malfactors, bo i refregant-se les mans de fred i delit.
- Tranquils, que n'hi haurà per a tots – va fer la mare per despistar-los.- Serviu-vos-en d'aquest que ja és a punt, que de seguida preparo una altra cafetera. I aquí teniu mantega, galetes i pa de pagès fornejat d'ahir vespre.

Un cop satisfets i amb la panxa plena –la mare els atipà de tot el que tenia a l'abast- es van acomiadar a la jueva i van desaparèixer per dalt la carena de la nostra vinya de l'Aranga.

Tots els que érem dins de la barraca vam sortir mig tremolant de fred i pel tràngol que havíem sofert. Mon germà i jo, sense saber ben bé per què, ens vam posar a plorar com dos marrecs malcriats!

- Gràcies, Déu meu!! – deia una de les veïnes de casa, enmig de sanglots de llàgrimes i d'alegria. – Eren rojos, veritat que sí?!
- El de la camisa de quadres no era el noi de ca la Filomena? – va preguntar una altra de les dones que caminava coixa pel “mal de les guixes”.
- D'aquella bruixa que no anava mai a missa i volia matar tots els capellans i els més rics del poble??
- Exacte! I de ben segur que tota la trepa que l'acompanyaven eren de la mateixa mena. Uns criminals acabats!
- I què coi feien aquí, tan lluny del poble?

De sobte, l'oncle Agustí aparegué amb un feix de llenya i, sense dir paraula, es fongué en una forta abraçada amb la mare, plena de goig i sentiment alhora.

25 de gener de 1939, sis de la tarda. Mentre que seguíem enraonant i parlant dels desastres de la Guerra Civil (a l'avi Miquel el van assassinar tirant-lo a un

pou amb calç viva juntament amb més de trenta, pel sol fet de cedir a amagar el mossèn del poble a casa), la tieta Cèlia, una dels set fills de la nostra iaia Marcel·lina i germana del meu pare, aparegué tres o quatre marges més avall d'on es trobava la barraca. I, cridant amb totes les seves forces, ens avançà la gran desavinença:

- S'ha acabat la guerra!! Les forces nacionals ja són a Olesa!!

No cal dir que, sense poder deixar anar un sol mot, tots els allí presents ens diluírem en un esclat d'alegria i benaurança. I arran del qual, a fe de Déu, encara enguany, després de 67 anys, recordo com una de les vivències més vibrants i emotives de la meva infantesa!!

Josep Jané i Boada
Barcelona, novembre de 2006